

การคิดอย่างเป็นระบบ

Systematic Thinking

รหัสวิชา 30000-1602

บทที่

2

" การใช้คำถามในการรวบรวมข้อมูล "

บทนำ

การตั้งคำถามที่ดีช่วยฝึกทักษะการคิดและการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยในการค้นหาข้อมูล เพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง ช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดและช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับ ทั้งตัวผู้ตอบและผู้ถาม นำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและ การคิดอย่างสร้างสรรค์ ช่วยเสริมสร้างนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย

1. ลักษณะของคำถามที่ดี

การตั้งคำถามที่ดีต้องมีลักษณะ ดังนี้

- 1.1 สั้น มีความหมายชัดเจนและสมบูรณ์
- 1.2 คำถามน่าสนใจ
- 1.3 มีคำตอบที่หลากหลาย
- 1.4 ถามตรงประเด็น
- 1.5 ถามชวนให้คิด
- 1.6 ส่งเสริมการคิดระดับสูง
- 1.7 เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบได้คิดและปฏิบัติร่วมกัน

การตั้งคำถาม

5 MINUTES

การตั้งคำถาม

EP: 557

2. ประเภทและวัตถุประสงค์ของคำถาม

คำถามแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ คำถามแคบ (Narrow Question) และคำถามกว้าง (Broad Question)

2.1 คำถามแคบ (Narrow Question) คำถามแคบ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1.1 ทดสอบความจำ

2.1.2 คำถามรวมความคิด

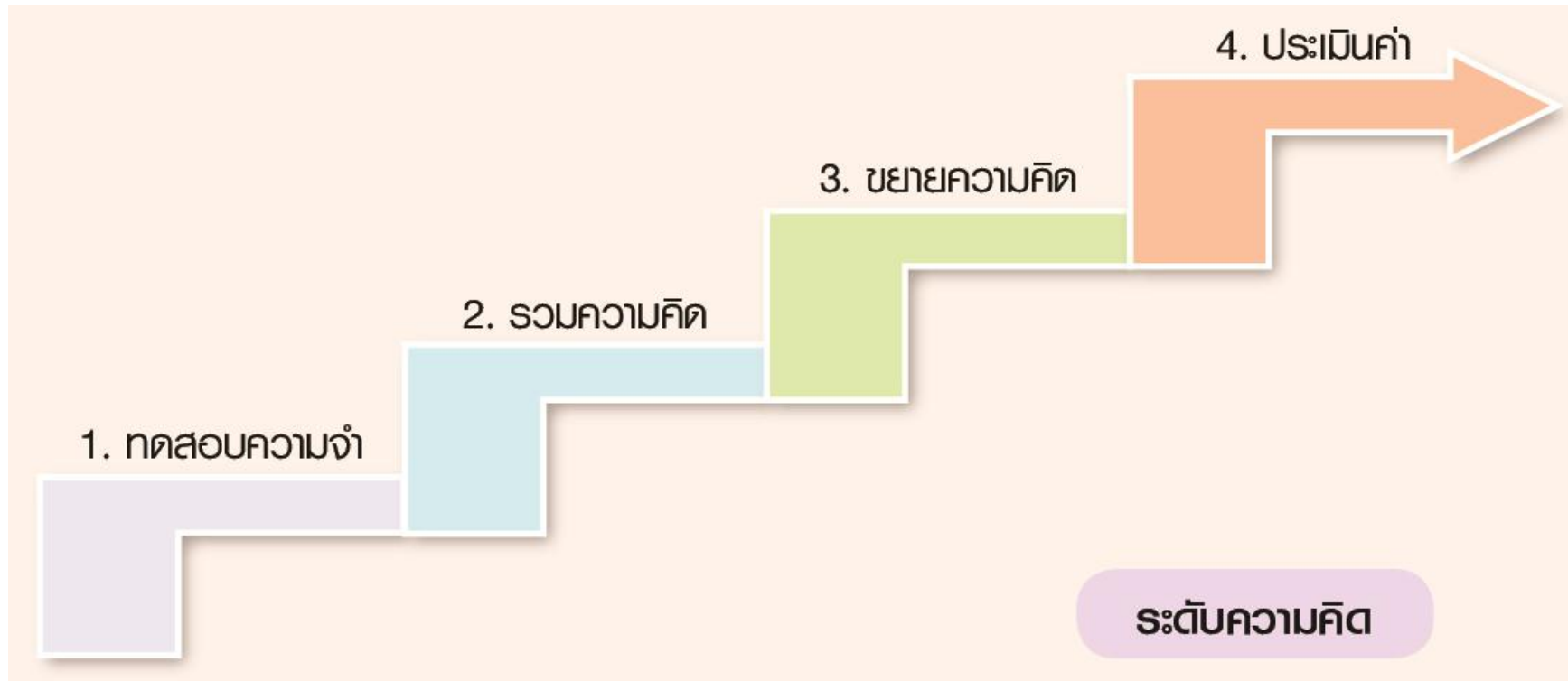
2.2 คำถามกว้าง (Broad Question) คำถามกว้างแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือแบบขยายความคิด (Divergent) และแบบประเมินค่า (Evaluative)

2.2.1 คำถามแบบขยายความคิด

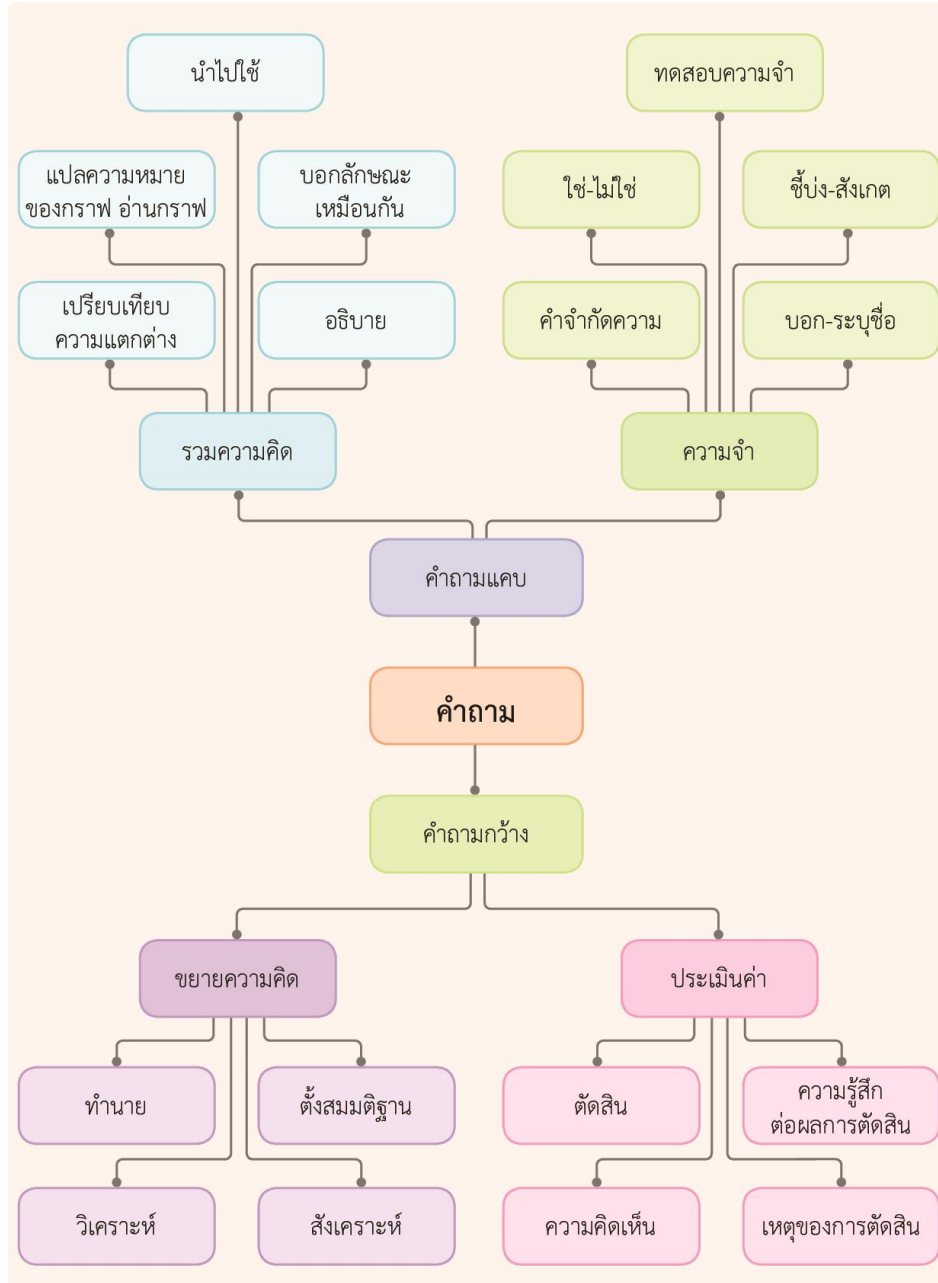
2.2.2 คำถามแบบประเมินค่า (Evaluative Question)

ระดับความคิดในที่นี้อาจแสดงด้วยแผนภูมิ ดังนี้

แผนภูมิแสดงประเภท ชนิด และลักษณะของคำถาม

3. ข้อควรตระหนักในการใช้คำถาม

เพื่อให้การใช้คำถามได้ผลตามความมุ่งหมาย ควรตระหนักถึงสิ่งต่อไปนี้

- 3.1 ใช้คำที่จะช่วยให้คำถามนั้นสามารถตอบได้กว้างและไม่ควรแนะคำตอบ
- 3.2 หลีกเลี่ยงคำถามที่ให้ตอบแค่เพียงคำถามเดียว
- 3.3 หลีกเลี่ยงการ
- 3.4 พยายามใช้เทคนิคให้ผู้ฟังโต้ตอบซึ่งกันและกันบ้าง
- 3.5 ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้ฟังตั้งคำถาม
- 3.6 ควรมีการปรับปรุงคำถามให้สามารถพิจารณาความคิดของผู้ตอบได้ดียิ่งขึ้น

4. ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

คำถามที่ควรใช้ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อช่วยในการคิดอย่างเป็นระบบ มีดังนี้

- 4.1 เกิดปัญหาอะไรขึ้น มีปัญหาอะไรบ้าง รู้ได้อย่างไรว่าเกิดปัญหาขึ้นแล้ว
- 4.2 ปัญหาเกิดขึ้นที่ไหน
- 4.3 ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อใด ใช้เวลานานแค่ไหน
- 4.4 ปัญหานี้เคยเกิดขึ้นมาก่อนแล้วหรือไม่
- 4.5 ปัญหาที่เกิดขึ้นผิดกฎหมายหรือละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นหรือไม่
- 4.6 ใครเป็นคนสร้างปัญหา สาเหตุของปัญหามีอะไรบ้าง

- 4.7 มีใครเกี่ยวข้องกับปัญหานี้บ้าง
- 4.8 ผลของปัญหาจะกระทบกับใครบ้าง และมากน้อยเพียงใด
- 4.9 จะแก้ปัญหานี้อย่างไร วิธีแก้ปัญหามีอยู่จะใช้ได้ดีหรือไม่
- 4.10 จะบรรเทาปัญหานี้อย่างไร
- 4.11 จะป้องกันปัญหานี้อย่างไร
- 4.12 มีผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาหรือไม่และอย่างไร
- 4.13 มีแนวทางหรือวิธีการที่จะป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาอีกอย่างไร

สรุป

คำถามที่ดีมีความจำเป็นสำหรับขั้นตอนต่างๆ ของการคิดอย่างเป็นระบบ คำถามที่ดีไม่ว่าจะเป็นคำถาม แบบแคบหรือแบบกว้างต้องสั้น ชัดเจน น่าสนใจ เหมาะกับระดับของผู้ตอบ มีคำตอบหลากหลายไม่ แนะนำ คำตอบและควรส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้ฟังตั้งคำถามเพื่อการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการหาคำตอบ

